

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

Hradec Králové

Inspekční zpráva

Gymnázium a Obchodní akademie, Vrchlabí, Komenského 586

Adresa: Komenského 586, 543 01 Vrchlabí

Identifikátor školy: 600 012 891

Termín konání orientační inspekce: 17. – 20. dubna 2001

Čj.	091 508/01-5005
Signatura	oi5zu204

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Gymnázium a Obchodní akademie, Vrchlabí, Komenského 586 je státní školou, která absolventům studijního oboru Gymnázium (KKOV 79-41-K/001) poskytuje úplné střední vzdělání a absolventům studijního oboru Obchodní akademie (KKOV 63-41-M/004) úplné střední odborné vzdělání formou denního studia. Zřizovatelem školy je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 – Malá Strana (dále jen MŠMT). Délka studia u studijního oboru Gymnázium je čtyřletá, šestiletá a osmiletá; u studijního oboru Obchodní akademie čtyřletá. Pro nedostatek uchazečů o studium nebyl v letošním školním roce ve škole otevřen 1. ročník studijního oboru Obchodní akademie. Vedení školy počítá v příštích letech s postupným útlumem tohoto oboru.

Poslední Rozhodnutí zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydalo MŠMT dne 27. 10. 1998 pod čj. 29 342/98-21. Ve škole jsou vyučovány studijní obory v souladu s tímto rozhodnutím.

Výuka obou studijních oborů probíhá v jednom objektu. V budově školy jsou k dispozici kmenové i odborné učebny, tělocvična, bazén a školní knihovna. K výuce tělesné výchovy může škola využívat i vlastní hřiště.

V době inspekce studovalo ve škole celkem 374 žáků. Jejich rozdělení do studijních oborů je patrné z následujících tabulek.

Gymnázium

Délka studia	Počet tříd	Počet žáků
osmileté studium	6	178
šestileté studium	3	73
čtyřleté studium	1	33
Celkem	10	284

Obchodní akademie

Délka studia	Počet tříd	Počet žáků
čtyřleté studium	3	90

Orientační inspekce byla zaměřena na posouzení kvality výuky v některých předmětech či skupinách předmětů v gymnáziu i v obchodní akademii a úrovně řízení školy.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

V průběhu inspekční činnosti byly realizovány hospitace v dále uvedených předmětech. Sledovány byly oblasti plánování a bezprostřední přípravy učitelů na výuku, materiální, psychohygienické a personální podmínky výuky, oblast organizace výchovně vzdělávacího procesu ve vyučovacích hodinách, motivace a hodnocení žáků, interakce a komunikace při výuce.

Hodnocení kvality vzdělávání

Český jazyk a literatura

Výuka probíhá v souladu s učebním plánem i s učebními osnovami. Učitelé mají zpracovány tematické plány, ale jejich úroveň i formální úprava není jednotná. Některé z tematických plánů nejsou aktualizovány pro letošní školní rok, většina z nich neobsahuje vymezení potřebného času pro jednotlivá témata. Jejich porovnáním se zápisy v třídních knihách, které jsou nekonkrétní a často se opakují, byl zároveň zjištěn vzájemný nesoulad a časové zpoždění výuky. Jednotlivé složky předmětu jsou dle zápisů v třídních knihách s určitou pravidelností střídány. Všechny naplánované a hospitované hodiny ve třídách gymnázia i obchodní akademie byly literární. Mluvnické a slohové navštíveny nebyly, a proto nejsou v následujícím textu hodnoceny.

Vyučovací plán hodin a jeho vlastní realizace byly vyučujícími promyšleny. Žáci pracovali s učebnicemi a s nakopírovanými materiály, v jedné hodině byla účelně zařazena magnetofonová nahrávka. Z názorných materiálů byly použity odborné publikace a ukázky knih. Pro svoji přípravu používají vyučující odborné příručky, dle výběru texty kopírují, občas pracují s videem (chybí však kvalitní audio materiály). Ve škole funguje žákovská knihovna.

Hospitace se uskutečnily u čtyř vyučujících, kteří tento předmět ve škole vyučují. Všichni splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

Sledované hodiny byly hodinami klasickými s frontální výukou. Z použitých metod výrazně převažovala dialogická metoda a výklad. Vyučující vedli žáky k tomu, aby se zamýšleli nad dílem a aby se snažili analytickými i syntetickými postupy pronikat do jeho ideového obsahu i umělecké formy. Při četbě a práci s danou literární ukázkou byla využita motivace věcná i citová. Vstupní motivací k probírané látce byl zpravidla rozhovor se žáky, při němž učitelé zjišťovali, co žáci znají o spisovateli nebo o jeho díle z vlastní četby, z filmů, z divadelních představení apod. Estetické činnosti žáků (např. přednes, četba) byly zařazeny jen zřídka, umělecký text výrazně reprodukovali výhradně vyučující. Samostatný mluvený projev žáků (referáty, nepřipravené řečnické cvičení) byly součástí tří sledovaných hodin. Převažující aktivitou žáků ve většině hodin byl pouze zápis, jejich učební činnosti tak byly velmi jednotvárné (poslech a zápis poznámek z výkladu). Aktivizující formy práce byly zařazeny pouze ve dvou hospitovaných hodinách, ve kterých vyučující svým taktním přístupem a prostřednictvím literatury vyvolávala v žácích silné myšlenkové i citové reakce, neustále udržovala jejich pozornost a soustředěnost. Její efektivní způsob výuky zahrnoval i závěrečné shrnutí učiva a konstruktivní kritiku práce žáků, které v ostatních hodinách zásadně chyběly. Pro vlastní zpětnou vazbu o výsledcích výuky a závěrečnou klasifikaci mají vyučující dostatek podkladů, které získávají průběžně nebo formou krátkých prověrek. Jazykové poznatky ověřují různými souhrnnými cvičeními, pravopisné učivo diktáty a pravopisnými cvičeními (jejich počet je zhruba 3-5 za pololetí). Z dalších písemných projevů žáků byly namátkově kontrolovány slohové práce a maturitní práce tříd 6.B,C za školní rok 1999/2000. Hodiny určené k opakování a k systematizaci poznatků či k řešení aktuálních problémů literatury a kultury zařazují vyučující podle potřeby v průběhu celého školního roku.

Po úvodním seznámení s cílem hodiny následovalo ve většině hodin ústní zkoušení, důraz byl kladen na míru a kvalitu osvojení poznatků žákem. V jedné hodině zvolila vyučující pro opakování úkol shrnujícího a upevňujícího charakteru, který se týkal především zařazování poznatků z jednoho tématu do vyššího tematického celku, myšlenkového spojování již

upevněných poznatků s poznatky novými, srovnávání a zobecňování. Žák při svém vystoupení prokázal mnohostranné dovednosti. Posouzení výkonů jednotlivých žáků bylo objektivní. Společným nedostatkem některých hodin byl příliš velký prostor věnovaný výkladu. Motivace pochvalou a pozitivní hodnocení práce žáků byly ojedinělé. Vhodně zařazená aktualizace byla v jedné hodině využita i při vytváření správných představ o některých morálních vlastnostech a pojmech.

Komunikace mezi žáky a učiteli byla vstřícná, většina vyučujících dbala na výstižnost a přesnost samostatně formulovaných odpovědí žáků i jejich delšího slovního projevu. Verbální i neverbální projev vyučujících měl požadovanou úroveň.

Celková úroveň výuky českého jazyka a literatury je průměrná.

Cizí jazyky

Hodnocení bylo provedeno na základě hospitací v anglickém, francouzském, německém a ruském jazyce v nižším i vyšším stupni gymnázia i ve třídách obchodní akademie.

Žáci si mohou ke studiu anglického jazyka volit další cizí jazyk, a to buď francouzštinu, nebo němčinu. Ve víceletém gymnáziu je týdenní dotace v prvním ročníku čtyři hodiny týdně, ve druhém tři hodiny týdně a od třetího ročníku volí žáci druhý cizí jazyk, který v tomto ročníku představuje dvouhodinovou časovou dotaci. Od šestého až do osmého ročníku je druhý cizí jazyk vyučován v tříhodinové týdenní dotaci. Žáky zvolený cizí jazyk, ze kterého skládají maturitní zkoušku, je posílen dvěma hodinami konverzace. V obchodní akademii ve stávajících ročnících je první i druhý cizí jazyk vyučován v tříhodinové týdenní dotaci, přičemž první cizí jazyk je ještě posílen o dvě hodiny volitelné konverzace ve třetím a čtvrtém ročníku. Veškerá časová dotace cizojazyčné výuky jak v gymnáziu, tak v obchodní akademii odpovídá platným učebním plánům.

Učební osnovy jsou učiteli rozpracovány do tematických plánů, ve kterých je rovněž přihlédnuto k typu učebnice. V jednom případě bylo zjištěno, že vyučující již v dubnu dokončil probírání plánovaného učiva druhého pololetí, v dalších dvou vyučovacích jednotkách bylo probíráno učivo, které nebylo naplánováno v tematických plánech pro tento školní rok. V tematických plánech obchodní akademie chybí specifické učivo oboru. V těchto případech nejsou tematické plány dostatečně funkční, jsou formální a neusnadňují plánování. V ostatních hospitovaných hodinách plnily vyučující tematické plány i vyučovací cíle.

Výuka cizích jazyků byla zajištěna učiteli s odbornou i pedagogickou způsobilostí, kromě vyučující anglického jazyka ve třídách 2.B, 5.A, 5.B, 2.OA, 3.OA a vyučující anglického jazyka ve třídě 4.B, 5.A, 4.OA a dále vyučující německého jazyka ve třídách 5.A,B, 6.B, 3.OA, 4.OA a vyučující německého jazyka ve třídách 2.B, 4.B, 5.A, 6.B, 3.OA a anglické konverzace ve třídě 3.OA, které nemají pro příslušný stupeň školy odbornou způsobilost. Učitelka francouzského jazyka vyučující ve třídách 2.B, 3.A, 4.A, 4.B, 5.A, 6.B nemá odbornou ani pedagogickou způsobilost. Tato skutečnost je v rozporu s ustanovením § 3 odst. 1 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů § 51 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a rovněž v rozporu s ustanovením § 1 a § 2 odst. 1, 4 vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Výuka všech vyučujících však byla věcně správná, nedostatky se projevovaly v metodice výuky.

Materiálně technická základna výuky je tvořena především učebnicemi, které si žáci opatřují sami. Série ucelených řad na sebe navazují, zřídka jsou aplikovány nepromyšleně. Ve třídách

obchodní akademie jsou užívány učebnice s všeobecnou jazykovou tematikou, chybějí učebnice obsahující specifiku odborných předmětů. Výuka cizích jazyků probíhá především v jazykových učebnách, které jsou vybaveny částečně videorekordéry, mapami příslušných jazykových oblastí, názornými gramatických nástěnnými tabulemi, ilustrovanými dějinami příslušných států. Každý vyučující má k dispozici pro výuku radiomagnetofon, odborné příručky, slovníky, audio i video nahrávky. Audiovizuální metoda, ani jazykové programy pro výpočetní techniku nebyly v době inspekčního výkonu aplikovány.

Zjištěné psychohygienické podmínky byly vyhovující, to jest žáci měli dostatek pracovního prostoru, z hlediska subjektivního dobré světelné i tepelné podmínky. Nedostatky však vykazoval rozvrh hodin zařazením cizojazyčné výuky do odpoledních hodin, a to na osmou a devátou vyučovací hodinu (např. anglický jazyk ve 3.A, francouzský jazyk v 5.A, 3.A, anglický jazyk v 5.B, anglický jazyk v 5.A, německý jazyk v 5.A, 3.A, a to každý čtvrtek).

Výuka byla plně organizovaná v cizích jazycích včetně počáteční výuky ruského jazyka, při které byli spojeni žáci začínající s mírně pokročilými. Vyučující organizovala tuto náročnou výuku s vnitřní diferenciací, často s individuálním přístupem k žákům. Ve všech jazycích bylo ze základních jazykových dovedností procvičováno zejména mluvení. Žáci se vyjadřovali v krátkých větách nejčastěji na aktuální tematiku velikonočních svátků, měli příležitost srovnávat pojetí těchto náboženských svátků u nás i v cizině a posilovat tak interkulturní povědomí. Samostatný souvislý projev byl se žáky procvičován v rámci přípravy k maturitní zkoušce z německého jazyka. Vyjadřovací schopnosti žáků byly průměrné, žáci nebyli dostatečně připraveni na individuální zkoušení. Naproti tomu byli žáci úspěšní v anglickém jazyce, při výuce hráli simulační hry, diskutovali a dostávali dostatek prostoru vyjádřit svůj osobní názor. Jejich způsoby řešení situací byly vyučující akceptovány.

Další frekventovanou základní dovedností byl poslech, který sloužil jednak motivačně (poslech písně a zpěv), jednak jako poslech s porozuměním. Zpětná vazba byla prováděna při doplňování slov, dále měl poslech úlohu fonetickou, to jest sloužil pro správný nácvik výslovnosti slov, větné melodie a ve vyšším ročníku měl i distinktivní funkci, žáci se pokoušeli rozlišovat dle slyšených ukávek rodilých mluvčích dialektů angličtiny. Čtení jako jedna z dalších dovedností bylo procvičováno zcela funkčně při orientačním čtení hlavních článků. Psaní bylo procvičováno v rámci různých druhů mluvnických cvičení, zejména jako samostatná práce. Jen výjimečně bylo individuálně kontrolováno a hodnoceno. Toto zjištění se týká i písemných domácích úkolů.

Mezi klady výuky patřily zápis neznámé slovní zásoby na tabuli, využití slovníků, párová, skupinová práce, další materiál rozšiřující základní učivo a trvalá motivace žáků pro studium cizího jazyka prostřednictvím poznávacích a naukových zahraničních stáží, zájezdů a konverzačních soutěží. Mezi nedostatky výuky patřily nedostatečný počet známek žáků ke dni inspekce, nízké využívání didaktické techniky pro zefektivnění výuky, opomíjení stanovení cíle hodiny a chybějící závěrečné shrnutí hodin za aktivní spolupráce žáků.

Namátkou kontrolované maturitní okruhy opomíjejí problematiku celoevropských organizací, chybí širší filozofická tematika. Pololetní písemné práce z cizích jazyků neobsahují jednotlivé součásti v souladu s novými trendy.

Výuka probíhala v klidné pracovní atmosféře.

Celkově je výuka cizích jazyků hodnocena velmi dobře.

Matematika

Inspekce sledovala úroveň výuky u všech vyučujících matematiky ve všech ročnících obchodní akademie a ve většině ročníků víceletého i čtyřletého gymnázia. Týdenní hodinové dotace

předmětu v jednotlivých ročnících jsou v souladu s obecně platnými plány pro gymnázia a obchodní akademie schválenými MŠMT. Do posledního maturitního ročníku gymnázia je zařazen volitelný předmět seminář z matematiky, do čtvrtého ročníku obchodní akademie pak nepovinný předmět matematika. Oba tyto předměty jsou rovněž zahrnuty do hodnocení úrovně výuky. Srovnáním předložených tematických plánů vyučujících a učebních osnov bylo zjištěno, že některé tematické celky platných učebních osnov pro gymnázia či jejich části nejsou do těchto plánů zahrnuty. Jedná se např. o celky kruh, kružnice, dále válec či části tematických celků - koule, finanční matematika. Podrobnější kontrolou třídních knih ve školním roce 1999/2000 a 2000/2001 v souvislosti s probraným učivem bylo zjištěno, že učební osnovy byly splněny s jednou výjimkou. Ve třídě 5.B nebyla ve školním roce 1999/2000 probrána část z tematického celku kombinatorika, pravděpodobnost, statistika, a to statistika, které byla věnována pouze jedna vyučovací hodina (22. června 2000 - základní pojmy ve statistice). Toto učivo nebylo v 6.B probráno začátkem školního roku 2000/2001, není zařazeno ani do tematického plánu vyučující pro tento školní rok. Tato skutečnost je porušením § 39 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Finanční matematika jako část tematického celku základy statistiky a finanční matematiky byla ve školním roce 2000/2001 ve třídě 4.A prozatím vynechána, po domluvě s vyučujícím byla do plánu dodatečně zařazena. Tematické plány nejsou zpracovány jednotně. Odlišná je podrobnost rozpracování obsahové a časové struktury, v některých případech je učivo duplicitně zařazováno do dvou ročníků, aniž je zdůrazněno, zda se ve vyšším ročníku jedná o opakování nebo rozšíření a nadstavbu učiva (konstrukce trojúhelníků, čtyřúhelníků, posunutí - 3. a 4. ročník víceletého gymnázia, rovnice a jejich ekvivalentní úpravy, slovní úlohy, vyjádření neznámé ze vzorce - 2. a 3. ročník víceletého gymnázia). Tematický plán nepovinného předmětu matematika pro 4.OA není ve školním roce 2000/2001 prakticky respektován (celek diferenciální a integrální počet rozplánovaný na 85 hodin nebyl zatím vůbec probírán). Pořadí probíraných tematických celků v průběhu školního roku ne vždy respektovalo plány, neboť se řídilo jejich sledem v učebnicích (1.A). V několika třídách bylo zjištěno asi měsíční zpoždění v porovnání s časovou strukturou plánů (5.B, 1.A, 5.A), ojedinele probrání učiva bez jeho procvičení (4.A). Výuka ve volitelném předmětu matematický seminář nebyla obsahově zkoordinovaná s výukou v povinném předmětu (žákům jedné třídy chyběly úvodní základní poznatky o integrálním počtu a seznamovali se s metodami výpočtu neurčitých integrálů). Příprava pedagogů na sledované hodiny byla v souladu s výukovými cíly gymnázia a obchodní akademie.

Všichni učitelé mají odbornou a pedagogickou způsobilost pro výuku matematiky ve střední škole. Úroveň výuky u dvou učitelů byla výraznou měrou pozitivně ovlivněna jejich dlouholetými pedagogickými zkušenostmi spojenými s motivačními schopnostmi a nadšením pro výuku daného předmětu. Dva učitelé jsou začínajícími pedagogy s minimální pedagogickou praxí. Většina nedostatků zjištěných v rámci hospitační činnosti v jejich hodinách měla s tímto faktem přímou souvislost (plánování výuky, časové plnění tematických plánů, menší procvičení učiva ap.). Jedním z plánovaných trvalých úkolů předmětové komise (matematika, fyzika, výpočetní technika) je i průběžná pomoc těmto začínajícím učitelům.

Běžně využívané pomůcky při výuce matematiky jsou ve škole k dispozici (rýsovací potřeby, modely těles, tematické folie ke zpětnému projektoru, videokazety ap.), dostupná je i didaktická technika, učebnice, sbírky příkladů a další odborná literatura i časopisy pro učitele. Žákům plnicím povinnou školní docházku škola bezplatně zapůjčuje vhodné učebnice, žáci vyšších tříd mají učebnice doporučené a většinou i zakoupené. Výuka matematiky je směřována dle možností do motivačně vyzdobené učebny.

V rámci hodnocení psychohygienických podmínek výuky inspekce zjišťovala zařazení hodin tohoto na soustředění náročného předmětu do rozvrhu. Zjistila, že ojedinelé zařazení

matematiky na 5., 6. a 8. hodinu je kompenzováno faktem, že další hodiny v těchto třídách jsou odučeny vždy v dopoledních hodinách. Klidná pracovní atmosféra a přiměřené pracovní tempo charakterizovaly většinu sledovaných hodin. Dělení tříd výhodné z hlediska uplatňování individuálního přístupu je realizováno pouze v 1. - 3. ročníku osmiletého studia (1.A, 2.A, 3.A - jedna hodina týdně) a v 2. ročníku čtyřletého a odpovídajícím ročníku šestiletého studia (2.B, 4.B - půl hodiny týdně).

V úvodu hodin nebyli žáci vždy seznámeni s jejich cílem, pouze ojediněle se vyučující podrobně zmínili i o plánované náplni celé vyučovací jednotky. Téměř vždy byla dodržena zásada návaznosti učiva, která byla často zajištěna společným opakováním probrané látky a zdůrazněním poznatků potřebných pro pochopení látky nové. Výjimkou byla pouze výuka ve volitelném předmětu seminář z matematiky, kde se projevila špatná koordinace výuky povinného a volitelného předmětu (zmiňováno již při hodnocení plánování a přípravy na výuku). Frontální výuka ve všech fázích hodiny byla doplňována individuálním přístupem učitelů k jednotlivým žákům. Vnitřní diferenciací třídy byla uplatňována v maturitním ročníku, kde práce učitelů se žáky maturujícími z matematiky byla systematictější, příklady pak obtížnější. Někteří učitelé měli snahu o aktivní zapojení žáků do výuky formou dotazů, a to ve fázích opakování, procvičování i výkladu nového učiva. Ojediněle převažoval verbální projev vyučujícího, žáci pak pracovali pouze dle jeho pokynů bez projevené aktivity. Většina hodin byla zaměřena na samostatnou práci žáků, které byl v časové struktuře hodin ponecháván dostatečný prostor. Při výkladu nové látky i při výpočtech žáků na tabuli se několikrát objevily drobné nepřesnosti (totéž platí i o odpovědích žáků), které nebyly učiteli korigovány. Práce s učebnicemi byla častěji pozorována u žáků nižších tříd víceletého gymnázia. Častým jevem byla absence žákovských sešitů. Žáci byly vedeni některými učiteli k zobecňování odvozených matematických vztahů a k samostatnému logickému myšlení kladením problémových otázek, vhodným spojováním numerických i grafických metod i vyhledáváním alternativních postupů i zápisů. Výklad byl v těchto případech systematický, přesný, využívána byla matematická symbolika. Obtížnost příkladů byla přiměřená, typový výběr většinou vhodný. Funkční zpětná vazba vedla učitele několikrát k novému vysvětlení učiva a zdůraznění správných matematických postupů. Ve většině hodin neproběhlo závěrečné shrnutí a zdůraznění základních poznatků za aktivní spolupráce žáků.

Vstupní motivace byla realizovaná pouze ve dvou hodinách, průběžné zařazování motivačních prvků bylo u jednotlivých učitelů různé a výrazně souviselo s jejich pedagogickými zkušenostmi. Jednalo se o pochvalu, povzbuzení, pouze ojediněle o uvádění zajímavostí, aktualizaci učiva, zadávání matematických problémů, záznamy učitele za aktivitu žáků. Výraznou motivací je podpora žáků v účasti v různých soutěžích, ve škole učitelé organizují okresní kolo matematického Klokana. Pro hodnocení žáků mají všichni učitelé dostatek známek, často však chybí ústní prověřování znalostí žáků. Jeden z pedagogů zadává žákům tzv. seminární práce, které je vedou k pečlivosti a zodpovědnosti, jejich hodnocení započítává do celkové klasifikace. Písemné prověřování znalostí ve sledovaných hodinách bylo vždy provázeno seznámením žáků se správnými výsledky. Čtvrtletní práce jsou realizovány ve všech třídách, příklady jsou vybírány s přiměřenou obtížností, ojediněle jsou v nich zadávány i tzv. prémiové příklady. Jejich důsledná oprava a analýza společně se žáky probíhá v co nejkratším termínu po realizaci. Individuální zkoušení žáka proběhlo pouze v jedné hodině, učivo, z kterého byl žák zkoušen, však nebylo dostatečně procvičeno. Celkové hodnocení práce žáků neproběhlo v závěru žádné ze sledovaných hodin.

Pracovní atmosféra v některých hodinách byla narušována drobnou nekázní a nepozorností žáků, jednou i výrazně nevhodným chováním žáka. Učitelé na tuto skutečnost nereagovali příliš důrazně. Vztahy mezi žáky a učiteli byly až na zmiňovaný případ korektní, většinou

přátelské. Žáci dostávali dostatečný prostor pro svoje dotazy i odpovědi na dotazy učitelů. Ty však byly často neúplné, nepřesné, stručné, ne vždy byly učiteli rozvíjeny ve prospěch většího pochopení učiva. Pouze ojediněle učitelé podporovali rozvoj komunikativních dovedností tím, že vyžadovali od žáků slovní popis či vysvětlení matematických postupů.

Úroveň výuky matematiky je hodnocena jako průměrná.

Fyzika a chemie

V průběhu inspekce byla hospitována výuka v hodinách fyziky a chemie v gymnáziu. Plánovaná dotace hodin obou sledovaných předmětů je shodná s platným učebním plánem. V souladu s možnými úpravami učebního plánu je výuka chemie posílena o dvě hodiny, které jsou zařazeny do posledního ročníku studia. Ve skupině volitelných předmětů jsou nabízeny a zároveň vyučovány biologicko-chemický seminář a fyzikální seminář.

Vyučující obou předmětů mají zpracovány tematické plány. Jejich obsahová náplň vychází z platných učebních osnov. Vzájemně se liší strukturací a členitostí základních tematických celků, uváděním hodinových dotací pro tyto celky a vypracováním seznamu plánovaných laboratorních prací pro daný školní rok. Některé plány jsou velmi stručné a obecné, obsahují pouze přehled základních témat s časovým údajem jejich probrání. Náměty laboratorních prací pro daný ročník jsou uváděny jen ojediněle, bez konkrétního pojmenování.

Plnění tematických plánů je v souladu s uváděnými časovými limity, nikde nebyl pozorován delší časový posun. Neplnění osnov bylo zjištěno při kontrole laboratorních prací. Ze zápisů v třídních knihách pro školní rok 1999/2000 a 2000/2001 a také z rozhovoru s vyučujícími vyplynulo, že laboratorní práce v chemii nebyly konány v žádné třídě (učební osnovy předepisují konání cca 5 laboratorních prací). Z fyziky byly provedeny jen dvě laboratorní práce ve třídě 4.B a jedna ve třídě 2.A, v ostatních třídách nebyly laboratorní práce konány vůbec (učební osnovy předepisují konání minimálně čtyř laboratorních prací za školní rok). Výše uvedené skutečnosti nejsou v souladu s platnými učebními osnovami a jsou zároveň porušením § 39 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Výuka obou předmětů je zajištěna velmi kvalitně jak z hlediska personálního, tak po stránce materiálně technické. Učitelé mají plnou pedagogickou i odbornou způsobilost. Tři ze čtyř vyučujících fyziky a chemie ve školním roce 2000/2001 jsou zkušení pedagogičtí pracovníci s dlouholetou učitelskou praxí. Pro výuku jsou v maximální míře využívány prostorné odborné učebny, jejichž vnitřní vybavení a výzdoba je motivující a podnětná, navazuje na charakter předmětu, působí vkusně a esteticky. V obou učebnách lze využívat didaktickou techniku (video, zpětný projektor). K dispozici jsou dále pomůckami dostatečně vybavené sbírky a kabinety vyučujících. Laboratoř chemie je vybavena vhodným laboratorním zařízením, materiálem a chemikáliemi. Fyzikální laboratoř byla v době inspekce nefunkční z důvodu nezapojeného rozvodu vody a plynu, byla využívána pouze k teoretické výuce.

Sledované hodiny měly většinou klasickou stavbu, pouze dvě vyučovací jednotky byly zaměřeny na procvičování a opakování učiva. Úvod a navázání na nové učivo probíhaly nejčastěji formou frontálního opakování nebo individuálním ústním zkoušením při současné samostatné práci žáků. Verbální i neverbální schopnosti vyučujících se projevovaly jasným a srozumitelným, často intonačně vhodně laděným výkladem, jednoduchými a přehlednými zápisy a nákresy na tabuli. Členění sdělovaného učiva mělo logický sled. Učitelé respektovali věkové i rozumové zvláštnosti a schopnosti žáků, volili odpovídající metody komunikace a přístupu k žákům vyšších a nižších ročníků, uplatňovali přiměřené nároky na jejich vědomosti a znalosti. Menší pozornost byla celkově věnována průběžné a zejména vstupní motivaci. Rovněž vzájemná komunikace učitel - žák probíhající na úrovni ověřování pochopení učiva či

aktivizace žáků nevedla nikdy nebo jen ojediněle k vytváření návyků a schopností samostatného souvislého projevu, zejména u žáků vyšších ročníků. Pro názorné vyučování byly voleny vhodné demonstrační ukázky a experimenty jak ve fyzice, tak i v chemii. K samostatnému a aktivnímu učení a také v přímé výuce byly zejména v nižších ročnících využívány učebnice. Využívání didaktické techniky nebylo v průběhu hospitační činnosti pozorováno. Stavba a časové členění vyučovacích hodin souvisely s obtížností a náročností učiva. Žáci měli vždy dostatek prostoru pro dotazy a vyjádření svých názorů a myšlenek, učivo bylo v průběhu hodiny dostatečně slovně případně početně procvičováno. Častým jevem však bylo velmi krátké, nedůrazné a formální závěrečné shrnutí probraného učiva a nejasné ukončení vyučovací hodiny vůbec. Z hlediska odbornosti výuky a věcného obsahu učiva nebyly shledány žádné nedostatky zásadně ovlivňující úroveň a kvalitu výuky fyziky a chemie.

Úroveň výuky fyziky i chemie je hodnocena stupněm velmi dobrý.

Výtvarná výchova

Výuka předmětu odpovídá v časové dotaci učebnímu plánu gymnázia, předložené tematické plány vymezují tematicky obsah předmětu a integrují všechny okruhy (tvorba, recepce, setkávání s uměním). Kontrolou třídních knih gymnázia 2.A, 3.A, 4.B, 5.A,B pro letošní školní rok, rozhovorem s učitelem a se žáky bylo zjištěno, že v I. pololetí v rámci výuky pracovali žáci na budování a výzdobě ateliéru a náplň předmětu tak nebyla plněna v rozsahu daném osnovami a zpracovaným tematickým plánem. Tato skutečnost je porušením § 39 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V ostatních třídách, na základě kontroly zápisů v třídních knihách, hospitací a vyhodnocení výtvarných prací žáků, je obsah předmětu naplňován v souladu s osnovami.

Personálně je výuka zajištěna dvěma vyučujícími, kteří při sestavování konkrétních námětů respektují především zájmy žáků a jejich zaujetí pro danou techniku (kresba, malba, prostorové vytváření i jednoduché grafické techniky). Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti nespĺňuje paní učitelka (výuka ve třídách 1.A, 2.B, 4.A), čímž dochází k porušení § 3 odst. 1 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 51 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů a § 1, § 2 odst. 1, 4 vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb.

Materiálně technické zázemí předmětu není vhodné, odborná učebna - ateliér je tvořena malými stísněnými prostory pro menší počet žáků (bez funkční výzdoby, s bodovými stropními světly, s velkými společnými stoly pro výtvarnou práci a jedním umyvadlem). V ateliéru pracuje jeden učitel, druhá vyučující preferuje práci ve třídě. Kromě školních knih oba využívají svůj vlastní archiv reprodukcí, ukázek, výstřížků, publikací.

Úvodní výklad provedl vyučující ve všech hodinách na vysoké úrovni, jeho monologická interpretace významu výtvarného projevu (nalézání shod a odlišností) byla spontánní a osobitá. Výklad doplňoval obrazovými ukázkami a upozorňoval na skrytou symboliku expresivního projevu, její metaforičnost i různé varianty významů. Praktická činnost žáků byla ve všech sledovaných hodinách motivována s důsledností a citem, důraz kladli shodně oba učitelé na prožitek, autentičnost a individualitu výrazového projevu. Náměty práce žáků byly rozmanité – hra s liniemi, barevné komponování, základy grafického vyjadřování, kompozice zátiší, modelace tvaru a portrétní modelování, prostorové konstruování i výtvarné experimenty. V průběhu výuky vyučující korigovali vznikající práce a snažili se vést žáky k hledání a porovnávání různých variant řešení. Žáci pracovali na vlastní práci se zájmem, hodiny tohoto předmětu jsou pro ně tvořivými i relaxujícími zároveň.

Výtvarné činnosti byly v hodinách zaměřeny na osvojování potřebných výtvarných dovedností a technik. Navození kreativní situace vstupní motivací bylo zaregistrováno ve většině

sledovaných hodin. Spontánnost a tvořivost žáků byla ve sledovaných hodinách vyučujícími podporována, průběžně se objevovaly motivační prvky a pozitivní hodnocení práce žáků. Učitelé uplatňovali potřebný individuální přístup.

V hodinách převládala podnětná a stimulující nálada. Vzájemná komunikace byla vstřícná. Žáci projevovali v hodinách žádoucí uvolněnost, pracovali samostatně, o dané práci a jejím výtvarném zpracování dokázali přemýšlet a při rozhovoru s vyučujícími obhájit svá řešení.

Úroveň výuky výtvarné výchovy je zejména vzhledem k neplnění učebních osnov v I. pololetí školního roku 2000/2001 v některých třídách celkově průměrná.

Odborné ekonomické předměty

V rámci inspekce byly ve studijním oboru Obchodní akademie navštíveny hodiny povinných a volitelných předmětů ekonomika, účetnictví, obchodní korespondence, management, marketing a daně. Výuka probíhá v souladu s platnými pedagogickými dokumenty. Hodinová dotace předmětu ekonomika je ve všech ročnících zvýšena o jednu hodinu týdně. Úprava je v kompetenci ředitele školy. Při výuce volitelných předmětů vycházejí učitelé z učebních osnov, které si škola v souladu s platným učebním plánem sama vypracovala. Tyto osnovy jsou však zpracovány formou tematických plánů a chybějí jim některé formální náležitosti. Rovněž pro povinné předměty si zpracovávají učitelé vlastní tematické plány, které jsou projednávány v příslušné předmětové komisi. Tyto plány však nejsou vždy důsledně dodržovány. Ve výuce obchodní korespondence došlo v průběhu školního roku k přehazování tematických celků, aniž byl plán upraven. Výuka některých předmětů vykazuje časové zpoždění ve srovnání s tematickým plánem (např. management, daně nebo marketing). Po formální stránce jsou v třídních výkazech i v třídních knihách špatně nazvány předměty obchodní korespondence v 1. a 2. ročníku studia (používán název technika administrativy) a ekonomika ve všech ročnících (používán název podniková ekonomika). Výuka v jednotlivých ročnících na sebe navazuje, obsahová duplicita nebyla zjištěna. Z tematických plánů i zápisů v třídních knihách však vyplývá, že v některých předmětech je značné množství hodin věnováno opakování (např. v předmětu ekonomika ve 2. ročníku celý měsíc září, v předmětu obchodní korespondence ve 4. ročníku měsíc září a část měsíce října), což neúměrně snižuje časový fond pro výuku nové látky. Příprava všech pedagogů na jednotlivé hodiny byla zodpovědná.

Výuku odborných ekonomických předmětů zajišťují ve škole čtyři vyučující. Jedna splňuje požadavky odborné i pedagogické způsobilosti, dvě jsou k výuce pouze odborně způsobilé (výuka ekonomiky a obchodní korespondence ve všech ročnících, management a marketing) a jedna vyučující nemá pro výuku odbornou ani pedagogickou způsobilost (předmět daně). Tím dochází k porušení § 3 odst. 1 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 51 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů a § 1, § 2 odst. 1, 4 vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb. Po stránce odborné nebyla kvalita výuky touto skutečností vůbec poznamenána, po stránce pedagogické se v hodinách ojediněle vyskytly metodické nedostatky.

Vyučování probíhá s výjimkou obchodní korespondence v kmenových učebnách. Jejich výzdoba je poměrně strohá a pro výuku odborných předmětů není stimulující. Učebny jsou vybaveny opotřebovaným školním nábytkem, mají možnost zatemnění a do všech je zavedena tekoucí voda. Jen malá část z nich je stabilně vybavena zpětným projektorem. Jiná didaktická technika v učebnách instalována není. Ve sledovaných hodinách nebyla žádná didaktická technika použita. Odborná učebna pro výuku obchodní korespondence je vybavena elektronickými i mechanickými psacími stroji (žák si může vybrat, jaký stroj chce používat) a speciálním nábytkem vhodným pro tyto účely. Na většinu předmětů mají žáci k dispozici učebnice a další odbornou literaturu (např. účtovou osnovu, soubor daňových zákonů apod.), které byly v některých hodinách funkčně využity. Učitelé mohou používat dostatečné množství

odborných ekonomických knih a odborných časopisů. Pozitivním rysem je dělení všech tříd při výuce odborných ekonomických předmětů na skupiny.

Ve zhlédnutých hodinách byly použity tradiční metody a formy výuky. Po uvedení výukového cíle hodiny následovalo zpravidla stručné shrnutí látky z minulé hodiny, které mělo buď frontální charakter, nebo jej provedl vyučující bez spolupráce se třídou. Následovalo vysvětlování nové látky, při němž byli žáci částečně aktivizováni formou problémových dotazů. Učitelé většinou zároveň dělali schematický zápis na tabuli. V některých případech byly využívány i mezipředmětové vztahy. Kromě hodin účetnictví a obchodní korespondence převažovala frontální práce se třídou. Vyučování tak postrádalo větší pestrost, chybělo střídání vyučovacích metod a forem. Hodiny obchodní korespondence měly více činnostní pojetí, což je dáno i charakterem samotného předmětu. Žáci většinou zvládají desetiprstovou hmatovou metodu psaní na stroji. Vyučující však důsledně nekorigují špatné návyky žáků při sezení u stroje. Do hodin účetnictví bylo vhodně zařazováno procvičování a upevňování probrané látky především formou řešení příkladů. Žáci tak v těchto hodinách dostávali větší prostor k samostatné práci než v hodinách ekonomiky či volitelných předmětů. Dílčím nedostatkem však bylo zpravidla zdlouhavé diktování zadání cvičných příkladů. Ve většině hodin chybělo závěrečné shrnutí učiva se žáky.

Motivačními prvky ve výuce jsou zejména aplikace učiva na příkladech, které žáci znají z praxe, či různé formy aktualizace probírané látky. Pro hodnocení žáků mají učitelé dostatek podkladů, převládají však písemné formy zkoušení. Ojedinelé ústní zkoušení žáků v hodině bylo učiteli hodnoceno objektivně, známky byly vždy náležitě odůvodněny. Průběžné hodnocení žáků v hodinách nebylo zaznamenáno.

Žáci nejsou systematicky vedeni k vyjadřování ve větších větných celcích, k diskusi nad ekonomickými problémy docházelo v hodinách jen výjimečně. Po odborné stránce nebyly ve výuce shledány nedostatky.

Výuka odborných ekonomických předmětů má ve škole celkově průměrnou úroveň.

Hodnocení kvality vzdělávání

Plánování a příprava výuky jsou hodnoceny jako průměrné, personální podmínky jako velmi dobré. Materiální a psychohygienické podmínky, organizace, metody a formy výuky, motivace a hodnocení i interakce a komunikace jsou na průměrné úrovni.

Celkově má kvalita výuky ve škole průměrnou úroveň.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepce školy není jako ucelený materiál vedením písemně zpracována. Plán práce pro školní rok 2000 – 2001 však obsahuje jako jednu z částí i pasáž „Záměry a rozvoj školy“, ve které jsou vymezeny základní dlouhodobé cíle školy v oblasti hospodaření, organizace a řízení, výuky a výchovy. Cíle jsou v řadě případů definovány velmi obecně, nejsou uvedeny žádné termíny ani odpovědnost za jejich splnění.

Roční plán práce školy dále obsahuje časový harmonogram hlavních akcí v členění po měsících, úvazky učitelů včetně třídnictví, stručné organizační schéma školy, vnitřní organizaci školy (rozdělení funkcí pro školní rok), plán výchovného poradce (seznam úkolů), plán

kontrolní činnosti ředitele školy, zástupce ředitele školy a předsedů předmětových komisí (zpracováno v obecné rovině) a plán exkurzí. Roční plán práce neobsahuje analýzu uplynulého školního roku ani hlavní cíle v roce stávajícím. Není zpracován jako ucelený materiál, ale skládá se z řady dílčích dokumentů, které mají často velmi obecný charakter. Byl projednán v pedagogické radě počátkem školního roku.

Z ročního plánu práce vycházejí plány měsíční, které jsou výčtem hlavních akcí školy v plánovaném období. V případě potřeby jsou průběžně aktualizovány.

Vlastní plány práce si zpracovávají i předmětové komise. V souladu s těmito plány probíhají schůzky komisí zhruba čtyřikrát ročně. Ze schůzek jsou pořizovány zápisy, které obsahují i podněty pro měsíční porady vedení školy. Jedním z hlavních úkolů předmětových komisí je koordinace tematických plánů učitelů. Přesto však vykazují tematické plány učitelů sledovaných předmětů řadu nedostatků.

Výuka jednotlivých studijních oborů ve škole probíhá v souladu s Rozhodnutím o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení. Při vyučování jsou respektovány platné učební plány pro gymnázium i obchodní akademii. Nabídka volitelných a nepovinných předmětů pro žáky je odpovídající velikosti školy co do jejich počtu i zaměření. Škola tak žákům umožňuje dostatečnou diferenciaci podle jejich zájmů a dalších studijních záměrů.

Vedení školy umožňuje některým žákům studovat podle individuálních studijních plánů. Jedná se převážně o žáky sportovně nadané, případně o žáky se zdravotním postižením. Individuální studijní plány jsou řádně povoleny ředitelem školy, nejsou však podrobněji písemně rozpracovány.

Plánování má ve škole průměrnou úroveň.

Organizování

Organizační struktura školy je popsána v rámci ročního plánu práce školy. Kapitola „Vnitřní organizace školy“ obsahuje stručný jmenovitý přehled vedoucích pracovníků školy, třídních učitelů, všech vedoucích předmětových komisí a dalších pracovníků pověřených konkrétními úkoly. Tento přehled je doplněn jednoduchým organizačním schématem. Materiál popisující jednotlivé organizační celky, kompetence vedoucích pracovníků, vzájemné vztahy podřízenosti a nadřízenosti není zpracován. Výjimkou je stanovená pracovní náplň zástupce ředitele školy jako součást jmenovacího dekretu do funkce. Kromě toho jsou se svými povinnostmi písemně seznámeni provozní zaměstnanci při sepisování pracovní smlouvy. Organizační řád jako obecná vnitřní organizační norma není zpracován.

Dalšími materiály, upravujícími organizačně chod školy, jsou Vnitřní řád školy (školní řád) a rozvrh hodin pro školní rok 2000/2001. Vnitřní řád školy je zpracován přehledně a věcně, obsahuje práva i povinnosti žáků, specifikuje omlouvání absence žáků ve školním vyučování, konkretizuje povinnosti třídní služby. Přílohou vnitřního řádu školy je materiál Základní úkoly všech zaměstnanců a žáků na úseku požární ochrany. Rozvrh hodin z hlediska předepsaného počtu povinných i volitelných předmětů a jejich časového zařazení je v souladu s platným učebním plánem a většinou respektuje charakter jednotlivých předmětů. Nedostatkem však je bezprostřední návaznost 6. a 7., resp. 7. a 8. vyučovací hodiny bez předepsané přestávky. Nedodržování tohoto ustanovení je porušením § 14 odst. 2 vyhlášky MŠMT č. 354/1991 Sb., o středních školách, ve znění pozdějších předpisů.

Pro pedagogické pracovníky a zaměstnance školy je vypracován Vnitřní předpis pracovního a mzdového řádu. Určuje některé pracovní úkoly jako kritéria a podklady pro stanovení výše osobního příplatku. U provozních pracovníků konkretizuje jejich tarifní zařazení s uvedením konkrétní finanční částky, což není nutné.

Doplňujícími materiály jsou Vnitřní předpis pro hospodaření s FSKP a pro ekonomický úsek Vnitropodnikové ekonomické směrnice.

Vedení školy je tvořeno vedle ředitele školy, jeho zástupce a hospodárky školy ještě předsedy předmětových komisí a výchovným poradcem. Schází se jedenkrát měsíčně. Ze zápisů vyplývá věcný obsah jednání týkající se většinou provozní a výchovně vzdělávací problematiky. V průběhu roku jsou operativně svolávány provozní porady všech zaměstnanců. Pedagogické rady se konají šestkrát ročně. Zápisy z porad jsou vedeny přehledně a mají dobrou vypovídací hodnotu.

V průběhu inspekce byla namátkově kontrolována povinná dokumentace školy. Rozpis učebních plánů jednotlivých tříd je veden na samostatných volných listech, což je málo přehledné. Kontrolou třídních knih a třídních výkazů byly zjištěny drobné nepřesnosti. Jedná se o uvádění neúplného názvu školy a kódu studijního oboru ve srovnání se zápisem těchto údajů v posledním Rozhodnutí MŠMT o změně zařazení školy do soustavy škol, předškolních zařízení a školských zařízení (např. třída 5.A). Kromě toho jsou nevyplněné seznamy žáků v třídních výkazech tříd 6.B a 6.C, třídní knihy za minulý školní rok nejsou řádně uzavřeny (např. třídní kniha 1.OA, 2.A). Zápisy suplovaných, případně neodučených hodin nejsou v třídních knihách jednoznačně a zřetelně vyznačeny. Uvedené téma hodiny je často velmi obecné, je stejné pro několik po sobě jdoucích hodin a nevyjadřuje konkrétní tematickou náplň výuky v dané hodině.

Inspekci byly rovněž předloženy protokoly o ukončování studia a protokoly o přijímání ke studiu, které jsou vedeny bezchybně. Dílčím nedostatkem jsou nedoplněné známky za 2. pololetí posledního ročníku základní školy na přihláškách ke studiu ve střední škole.

Evidence žáků školy je vedena v třídních výkazech a v počítačové databázi a je chráněná před zneužitím. Inspekci byla předložena kniha úrazů pro školní rok 2000/2001. Zápisy v malém sešitě formátu A5 jsou stísněné a málo přehledné.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000 a výroční zpráva o hospodaření za rok 1999 jsou zpracovány přehledně v souladu s § 17e odst 2, 3 zákona ČNR č.564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jiné nedostatky a nepřesnosti ve vedení dokumentace nebyly zjištěny.

Ve škole je zaveden vnitřní i vnější informační systém. Vnitřní systém je realizován formou porad, oběžníků a upozornění, každodenními osobními kontakty, případně formou e-mailové pošty, jelikož každý vyučující i žák má založenou svou e-mailovou schránku. Vnější informační systém směrem k rodičům se uskutečňuje rodičovskými schůzkami dvakrát ročně. Operativně se v nutných případech uplatňuje rovněž písemný nebo telefonický způsob. Při tom škola respektuje zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Konkrétní opatření jsou zpracována písemně, jsou zveřejněna a umístěna na chodbě školy.

Součástí vnějšího informačního systému je prezentace školy na veřejnosti. V pětiletých intervalech jsou organizovány srazy absolventů. Škola zveřejňuje výtvarné práce svých žáků na veřejných výstavách, úspěchy a výsledky své činnosti publikuje v místním tisku - měsíčník Puls, vydává školní časopis. Žáci školy v rámci zájmových aktivit spolupracují s Krkonošským národním parkem. Škola navázala a udržuje přátelské vztahy se školami v Německu, Polsku a Francii.

Organizování je hodnoceno stupněm průměrný.

Vedení a motivování pracovníků

Základním nástrojem vedení a motivování pracovníků je pro ředitele školy především osobní kontakt, při kterém je řešena převážná část běžných organizačních záležitostí a který zároveň

umožňuje i orientačně sledovat a usměrňovat činnost všech pracovníků školy. Na přímém vedení pracovníků se kromě ředitele školy podílí i jeho zástupce. Aktuální informace jsou pedagogickým pracovníkům předávány v rámci každodenního pracovního styku (přenos zároveň i elektronickou poštou). Při naléhavých situacích je svolána krátká porada o přestávce. Vztahy mezi vedením školy a pracovníky jsou založeny na vzájemné důvěře a respektu.

Důležitým poradním orgánem pro oblast vzdělávání je Poradní sbor, který se schází jednou měsíčně za účasti ředitele školy, jeho zástupce a předsedů předmětových komisí. Pro operativní řízení jsou dále využívány pravidelné schůze pedagogické rady, které řeší otázky prospěchu a chování žáků. Operativní řízení je propojeno s plánovací i kontrolní činností, je funkční a vyhovuje potřebám školy.

Pro uplatnění tvořivosti a iniciativy pracovníků jsou vedením školy vytvořeny dobré podmínky. Návrhy, se kterými pedagogové přicházejí, jsou prodiskutovány, zvážen jejich přínos, finanční možnosti a následně realizovány nebo zamítnuty (např. v nedávné době řešen návrh učitelů cizích jazyků na zakoupení a instalaci satelitu). Z úspěšně realizovaných projektů uvedl ředitel školy např. vybudování ateliéru výtvarné výchovy a žákovské knihovny. Významně se řada učitelů angažuje i ve svém volném čase především ve sportovní oblasti (organizování různých soutěží, turistické výlety, zimní sporty apod.).

Požadavky pedagogů na různé formy dalšího vzdělávání jsou vedením školy respektovány s tím, že získané poznatky následně uplatní ve vlastní výuce. V letošním školním roce někteří z vyučujících navštívili akce a semináře pořádané akreditovanými pedagogickými centry, jejichž témata byla úzce zaměřena k jejich odbornosti (např. nové informace z oblasti výuky cizích jazyků, přírodovědných předmětů, matematiky, informační a výpočetní techniky).

Začínající učitelé jsou pod přímým vedením zkušených pedagogů, dva vyučující v současné době studují vysokou školu.

Vedení školy využívá morální i hmotné stimuly pracovníků. Inspekci byla předložena Kritéria pro rozdělení prostředků na osobní hodnocení pedagogických pracovníků a dokument s názvem Stanovení výše zvláštního příplatku za výkon třídnických prací. S oběma materiály byli zaměstnanci školy prokazatelně seznámeni. Pro finanční ohodnocení je preferována především kvalita vlastní pedagogické práce a třídnických prací, správcovství sbírek, plnění stanovených úkolů, angažovanost v dobrovolných mimoškolních aktivitách atd. Sebehodnocení školy se provádí jednou ročně a je podkladem pro zpracování výroční zprávy o činnosti školy.

Oblast vedení a motivování pracovníků je hodnocena jako velmi dobrá.

Kontrolní mechanismy

Ředitel školy zpracoval stručný rámcový plán kontrolní činnosti, který je součástí celoročního plánu školy pro školní rok 2000/2001. Je rozdělen do dvou částí, a to na oblast výuky a hospodaření školy. Kompetence v oblasti kontroly jsou rozděleny mezi ředitele školy, jeho zástupce, předsedy předmětových komisí a částečně hospodářku školy.

V letošním školním roce je kontrola výchovně vzdělávacího procesu zaměřena na využívání různých pomůcek, audiovizuální a didaktické techniky. Ředitel školy má naplánované minimálně dvě hospitace, zástupce ředitele jednu hospitaci u každého pedagoga v průběhu školního roku. Na hospitační činnosti se dle plánu mají podílet i předsedové předmětových komisí (minimálně jedna hospitace u každého člena komise).

Hospitační činnost ředitele školy i jeho zástupce je podložena písemnými záznamy o ní. Ty jsou podrobnější u ředitele školy, který v nich mj. zachycuje pozitiva, negativa sledované hodiny i doporučení pro další práci pedagoga, což neplatí pro záznamy zástupce ředitele školy. Všechny

záznamy jsou podepsány pedagogy. Plán hospitací není z hlediska četnosti příliš dodržován. V rámci inspekční činnosti se ředitel školy i jeho zástupce zúčastnili s inspektory některých hodin a následně prováděli jejich pohospitační rozbor. Ten byl u zástupce ředitele poměrně stručný, obzvláště z hlediska hodnocení didaktické oblasti, přestože hospitace proběhla u začínajícího učitele. Hodnocení ředitele školy bylo zaměřeno na odbornou i didaktickou stránku výuky. Vzhledem k tomu, že i tato hospitace proběhla u začínajícího učitele, byla větší část rozboru hodiny věnována didaktickým a metodickým postupům. Rozbor byl věcný a vycházel z dlouholeté pedagogické zkušenosti ředitele školy.

Kontrolní systém školy nezachytil dílčí nesrovnalosti v plnění učebních osnov a tematických plánů některých předmětů, přestože v plánech předmětových komisí je formálně uvedena i kompetence předsedů předmětových komisí sledovat jejich plnění.

Inspekce se zúčastnila dne 18. dubna 2001 schůze pedagogické rady, kde hlavním bodem jednání bylo hodnocení prospěchu, chování a absence žáků v jednotlivých třídách. To bylo prováděno velmi podrobně, důsledně, formou demokratické diskuse byla přijímána opatření řešící aktuální problémy. Z důvodů zjišťování znalostí žáků i úrovně práce pedagogů se škola v letošním školním roce zapojila do testovací akce „Seznamte se: Nová maturita“, která probíhá v termínu 17. dubna - 4. května 2001. Žáci se zúčastní testování v jednotlivých předmětech a stupních obtížnosti, bude prováděno i centrální vyhodnocení výsledků. Vedení školy pečlivě sleduje a oceňuje úspěchy žáků v různých soutěžích (informace na schůzi pedagogické rady) i jejich úspěšnost při přijímacím řízení na vysokých školách.

Kontrolou pedagogické dokumentace školy je pověřen zástupce ředitele, který ji pravidelně provádí (třídní knihy kontroluje jedenkrát měsíčně, třídní výkazy dvakrát ročně ap.), vypisuje zjištěné nedostatky a ty pak v písemné podobě předává jednotlivým učitelům. Třídní knihy pravidelně kontrolují a doplňují každý týden i třídní učitelé.

V oblasti hospodaření a provozu školy jsou v plánu určeny pravidelné měsíční kontroly ředitele školy, např. kontrola měsíčních uzávěrek, faktur, namátková kontrola pokladny, pravidelná kontrola provozu tělocvičny, bazénu, počítačové učebny, kontrola platnosti revízi technických zařízení školy ap. Určení učitelé mají stanovenou zodpovědnost, tedy i povinnost kontroly, za provoz a stav odborných učeben, kabinetů, sbírek ap. Pravidelně na konci kalendářního roku je prováděna inventarizace. Zástupce ředitele eviduje docházku zaměstnanců do práce, zajišťuje dlouhodobé i aktuální zastupování, hospodářka školy kontroluje čerpání financí z FKSP. Z většiny těchto kontrol nejsou pořizovány zápisy.

Zjištěné nedostatky, návrhy opatření na jejich odstranění, popř. účinnost již přijatých opatření vyplývající z veškeré kontrolní činnosti ve škole jsou aktuálně projednávány na poradách širšího vedení školy, následně i na schůzích pedagogické rady a provozních poradách (částečně prokazatelné z předložených zápisů).

Kontrolní systém ve škole je hodnocen jako průměrný.

Hodnocení kvality řízení

Řízení školy, přestože obsahuje dílčí nedostatky, je funkční. Rezervy se týkají především nekomplexnosti zpracování ročního plánu práce školy, absence základní organizační normy (organizačního řádu školy) a vedení povinné dokumentace.

Celkově má řízení školy průměrnou úroveň.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Při kontrole třídních knih za školní rok 1999/2000 bylo zjištěno, že v rámci výuky dějepisu v gymnáziu nebylo probráno učivo 6. tematického celku (moderní doba) platných učebních osnov ve třídách 6.C, 6.B (šestileté studium) a třídě 4.A (osmileté studium). Historie po 2. světové válce byla probrána v 6.C ve třech hodinách (pouze do roku 1961), v 6.B v jedné hodině a ve 4.A v žádné hodině. Tato skutečnost je porušením § 39 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Zřizovací listina vydaná MŠMT ČR dne 4. 11. 1994 pod čj. 25.208/94 – 60, kterou se zřizuje Gymnázium a Obchodní akademie Vrchlabí,
- Rozhodnutí MŠMT o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 29 342/98-21 ze dne 27. 10. 1998,
- Učební plán gymnázia se čtyřletým studijním cyklem schválený MŠMT ČR pod čj. 20 595/99-22 dne 5. 5. 1999 s platností od 1. 9. 1999 počínaje prvním ročníkem,
- Generalizovaný učební plán gymnázia s osmiletým studijním cyklem schválený MŠMT ČR pod čj. 20 594/99-22 dne 5. 5. 1999 s platností od 1. 9. 1999 počínaje prvním a pátým ročníkem,
- upravené učební plány jednotlivých tříd školy – rozpracování učebního plánu (samostatné listy - nedatováno),
- Standardy obchodní akademie, schválené MŠMT ČR dne 25. 8. 1998 pod čj. 25 028/98-23 s platností od 1. září 1998,
- učební osnovy pro gymnázia schválené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky dne 5. května 1999 pod čj. 20 596/99-22,
- pedagogické dokumenty studijního oboru Obchodní akademie, vydalo MŠMT ČR dne 24. června 1994 pod čj. 19 295/94-23 s platností od 1. 9. 1994 počínaje prvním ročníkem,
- rozvrh hodin na školní rok 2000/2001,
- Plán práce pro školní rok 2000/2001 (nedatováno),
- měsíční plány práce školy ve školním roce 2000/2001,
- plány práce předmětových komisí sledovaných předmětů pro školní rok 2000/2001,
- zápis ze schůzek předmětových komisí ve školním roce 2000/2001,
- personální dokumentace učitelů sledovaných předmětů - doklady o vzdělání,
- tematické plány vyučujících sledovaných předmětů pro školní rok 2000/2001,
- studijní průkazy žáků (náhodný výběr) ve školním roce 2000/2001,
- hospitační záznamy vedení školy za školní rok 1999/2000 a 2000/2001,
- protokoly o komisionálních zkouškách za školní rok 1999/2000,
- kniha úrazů za školní rok 2000/2001,
- záznamy ze schůzí pedagogické rady ve školním roce 1999/2000 a 2000/2001 a zápisy z porad vedení školy ve školním roce 2000/2001,

- materiály k testovací akci „Seznamte se: Nová maturita“,
- souhlasná vyjádření Školského úřadu Trutnov pro přijetí žáků devátých tříd do pátého ročníku víceletého gymnázia od 1. září 2000,
- maturitní písemné práce z českého jazyka a literatury tříd gymnázia 6.B,C za školní rok 1999/2000,
- maturitní otázky pro gymnázium a obchodní akademii pro školní rok 2000/2001,
- Kritéria pro rozdělení prostředků na osobní ohodnocení pedagogických pracovníků platná od 1. 9. 2000 (datováno 2. 9. 2000),
- Stanovení výše zvláštního příplatku za výkon třídnických prací (datováno 2. 9. 2000),
- Vnitřní řád Gymnázia a Obchodní akademie ve Vrchlabí (datováno 1. září 1999),
- Vnitřní předpis pracovního a mzdového řádu (datováno 2. 1. 2000),
- Pravidla pro udělení individuálního studijního plánu (datováno 1. 12. 2000),
- Vnitřní předpis pro hospodaření s FKSP (datováno 14. 2. 2000),
- Základní úkoly všech zaměstnanců a žáků na úseku požární ochrany (nedatováno),
- Vnitropodnikové směrnice pro ekonomický úsek (datováno 12. 3. 1999),
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000 a výroční zpráva o hospodaření školy za kalendářní rok 1999,
- třídní knihy pro školní roky 1999/2000 a 2000/2001,
- třídní výkazy všech tříd ve školním roce 2000/2001,
- záznamy zástupce ředitele školy o realizovaných měsíčních kontrolách třídních knih,
- jmenovací dekret do funkce statutárního zástupce ředitele školy (datováno 27. 8. 1996),
- pracovní náplň zástupce ředitele školy (datováno 9. 4. 1997),
- Plán výchovného poradenství (nedatováno),
- sešity žáků ve sledovaných předmětech (náhodný výběr) ve školním roce 2000/2001,
- čtvrtletní práce z matematiky, slohové práce a kontrolní diktáty žáků z českého jazyka a literatury a pololetní písemné práce z cizích jazyků ve školním roce 2000/2001 (náhodný výběr),
- podkladová inspekční dokumentace dodaná ředitelem školy před termínem inspekce,
- dotazník ČŠI vyplněný ředitelem školy před inspekcí.

ZÁVĚR

Pozitiva:

- vysoká úroveň výuky matematiky v hodinách vedených dvěma zkušenými pedagogy,
- velmi dobré personální a materiální podmínky pro výuku chemie,
- dělení všech tříd na skupiny při výuce odborných ekonomických předmětů,
- vnitřně diferencovaná výuka nepovinného jazyka ruského,
- vysoká účast žáků na konverzačních soutěžích za účelem jejich trvalé motivace pro studium cizích jazyků a organizování mezinárodních kontaktů,

- využívání elektronické pošty v informačním systému školy.

Negativa:

- nedostatky v plánování výuky matematiky a českého jazyka a literatury,
- nesplnění učebních osnov gymnázia v předmětech dějepis, fyzika, chemie a matematika ve školním roce 1999/2000 a v předmětu výtvarná výchova v prvním pololetí letošního školního roku,
- nesplnění podmínky odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících francouzského jazyka a výtvarné výchovy, pedagogické způsobilosti některých vyučujících odborných předmětů ekonomických, odborné způsobilosti některých vyučujících anglického jazyka a německého jazyka (viz hodnocení jednotlivých předmětů),
- chybějící přestávky v rozvrhu hodin mezi 6. až 8. vyučovací hodinou,
- není vypracován organizační řád jako obecná ucelená organizační norma,
- chybějící závěrečná shrnutí probrané látky ve vyučovacích hodinách.

Doporučení:

- zpracovat jednotné tematické plány pro výuku jednotlivých předmětů,
- na předsedy předmětových komisí přesunout větší kompetence v oblasti kontroly (plnění učebních osnov, zpracování tematických plánů a jejich plnění),
- ve struktuře hodin ponechávat větší časový prostor pro úvodní část seznamující s cílem a obsahem vyučovací jednotky, závěrečné shrnutí učiva provádět za aktivní účasti žáků,
- při hodnocení žáků více využívat ústní zkoušení,
- více využívat didaktickou techniku pro zefektivnění výuky a zařazovat aktivizující formy práce, do třídních knih uvádět konkrétní téma vyučovací hodiny,
- věnovat větší pozornost rozvoji komunikativních schopností žáků,
- písemné pololetní práce z cizích jazyků psát v souladu s novými trendy a požadavky a rozšířit cizojazyčná konverzační témata pro žáky gymnázií,
- učební osnovy volitelných předmětů, které si škola sama zpracovává, opatřit všemi formálními náležitostmi,
- zpracovávat roční plán práce školy jako komplexní dokument včetně kontrolní činnosti určených pracovníků,
- vypracovat organizační řád jako obecnou vnitřní organizační normu včetně kompetencí vedoucích pracovníků,
- knihu úrazů vést na úrovni odpovídající povinné dokumentaci školy.

Česká školní inspekce konstatuje, že Gymnázium a Obchodní akademie Vrchlabí plní svou výchovně vzdělávací funkci. Pro výuku má škola odpovídající materiální i personální podmínky.

Kladem v oblasti vzdělávání jsou kvalitní výuka některých učitelů, velmi dobré podmínky pro výuku chemie a pozitivní motivace žáků pro výuku cizích jazyků. Mezi nedostatky patří zejména plánování výuky, neplnění osnov některých předmětů a nedostatečné využívání aktivizujících forem práce ve vyučovacích hodinách.

V oblasti řízení je dobře zajištěna oblast vedení a motivování pracovníků. Rezervy existují především v plánovací činnosti školy a vedení povinné dokumentace.

Na základě hodnocení kvality vzdělávání a řízení školy je její činnost celkově hodnocena jako průměrná.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Ing. Tomáš Hrubý
Členové týmu	Mgr. Dana Janulíková
	Mgr. Jana Kocábová
	Mgr. Eduard Suchanek
	PaedDr. Markéta Stuchlíková

V Hradci Králové dne 25. května 2001

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 29. 5. 2001

Razítko

Ředitel školy

Podpis

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy):	2001-06-14	091 605/01-5005
Zřizovatel:	2001-06-14	091 606/015005
Rada školy:	-----	-----

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	-----
	-	-